

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lukutaitostrategiaa edistämässä: Lukutaito-ohjelmasta tukea rakenteiden luomiseen

Lotta-Sofia La Rosa

FT, vastaava erityisasiantuntija,
Lukutaito-ohjelma, Opetushallitus

www.oph.fi/lukeva-kunta

Tässä esityksessä

- Lukeva kunta kansallisessa lukutaitostrategiassa
- Paikallinen lukutaitostrategia tai -toimenpideohjelma – miksi?
- Lukeva kunta -toiminta laajenee: hankeavustukset lukutaitostrategian toimeenpanon edistämiseen 2026
- Vaikuttavuustutkimus lukutaitohankkeista
- Alustavia tuloksia: hyvän hankkeen piirteet
- Kuntien työn tueksi Lukutaito-ohjelmassa
- Tulossa Lukutaito-ohjelmassa

Lukeva kunta lukutaitostrategiassa

Kansallisen lukutaitostrategian (2021) suuntaviivat:

1. Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita
2. Vahvistetaan monilukutaito-osaamista
3. Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa

Lukeva kunta

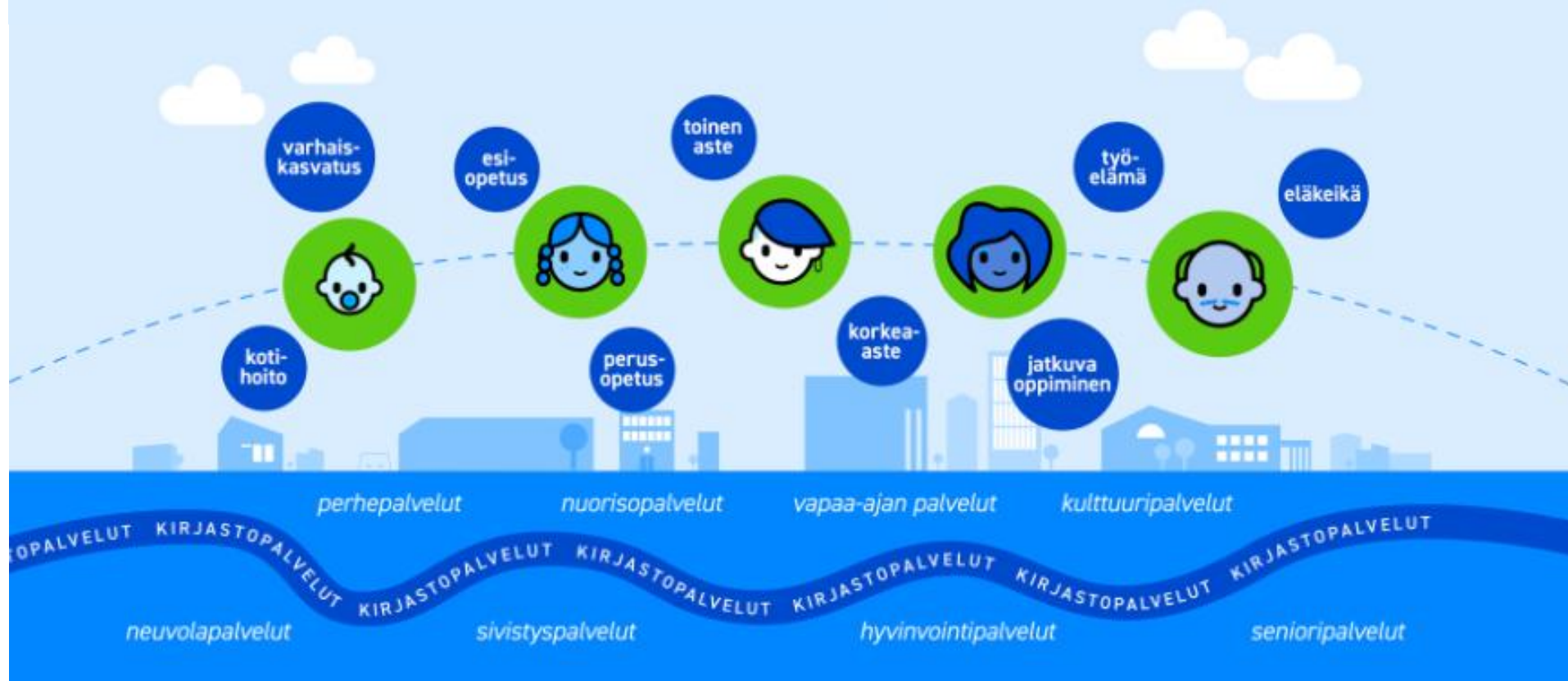
näkee lukutaidon edistämisen strategisena painopisteenä, joka on kirjattu esimerkiksi kuntastrategiaan, hyvinvointikertomukseen tai kulttuurikasvatussuunnitelmaan.

tekee lukutaitotyötä suunnitelmallisesti ja moniammatillisesti, ja yhteistyö eri toimialojen kanssa on pysyvä osa kunnan toimintaa.

huolehtii, että kaikki kuntalaiset tulevat huomioiduiksi, ja tarjoaa saavutettavat ja monikieliset lukemisen ja kirjallisuuden palvelut eri ikä- ja kieliryhmille.

Kunnan lukutaitostrategia (-suunnitelma/-ohjelma)

Paikallinen lukutaitostrategia tai -toimenpideohjelma – miksi?

1. **nostaa lukutaidon esille** ja lisää kuntalaisten ja myös johdon tietoisuutta sen tärkeydestä ja arvosta hyvinvoinnin, demokratian ja yhdenvertaisuuden pohjana.
2. **takaa riittävät resurssit ja päätökset lukutaitotyön tueksi.** Lukutaidon edistäminen vaatii johtamista.
3. **turvaa laajempia ja kunnan tarpeiden mukaan kohdennettuja tuloksia,** kun hankepohjaisesta toiminnasta siirrytään pitkäjänteisempään lukutaidon edistämissuunnitelmaan.
4. **osallistaa eri toimialat ja asiantuntijat kunnasta,** yhdistää jo kunnassa tehtävää lukutaitotyötä kokonaisuudeksi sekä ohjaa lukutaitotyön koordinoituun suunnitteluun ja seurantaan.

Lukeva kunta -toiminta laajenee: hankeavustukset lukutaitostrategian toimeenpanon edistämiseen 2026

Hakuaika: 23.3.2026–23.4.2026, ([linkki hakusivulle](#))

Teema 1: Kunnan lukutaitostrategian tai lukutaidon toimenpideohjelman luominen tai täytäntöönpano

Toiminta sidotaan kuntien perustyöhön, ja siinä hyödynnetään olemassa olevia paikallisia lukutaitotyön rakenteita sekä valmiita toimintamalleja, kuten Lukeva varhaiskasvatus-, Lukeva koulu- ja Lukeva kunta -ohjelmia. Haun päätöksissä painotetaan alueellista kattavuutta huomioiden aiemmat aiemmat lukutaitotyöhön suunnatut avustukset.

Teema 2: Olemassa olevan toimintamallin kehittäminen

Toiminnassa jatkokehitetään jo olemassa olevaa lukutaitotyön toimintamallia. Hankesuunnitelmassa on osoitettava, että toimintamalli on ollut vaikuttava.

Kuka voi hakea: Kunnat, kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt tai säätiöt sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut sekä niiden muodostamat verkostot.

Vaikuttavuustutkimus lukutaitohankkeista

Tutkimus: Lukutaitohankkeet – onnistumiset, haasteet ja vaikutukset, INVEST tutkimuskeskus, Turun yliopisto

Aineisto: Lukutaito-ohjelman jakamat hankeavustukset, yht. 121 hanketta vuosina 2021–2025

Tavoitteet:

- hankkeiden kohderyhmät ja katveet, onnistuneen lukutaitohankkeen piirteet
- Lukutaito-ohjelman levinneisyys kuntatasolla ja toimenpiteiden laajuus ja pitkäjänteisyys
- hankkeiden tavoitteiden juurruttaminen rahoituskauden jälkeen

Alustavia tuloksia: hyvän hankkeen piirteet

- **Henkilöstö**

- aiheeseen perehtynyt ja substanssiosaava henkilöstö, pyrkimys siihen, että hanketyöntekijän lisäksi sitoutetaan vakituisessa työsuhteessa olevia

- **Realistinen hankesuunnitelma ja resurssiarvio**

- selkeä arvio siitä, mitä hankeaikana ja myönnetyllä rahoituksella voidaan saada aikaan, ja miten organisaation resurssit riittävät hankkeen jälkeä toiminnan ylläpitämiseen

- **Toiminnan toteutus**

- kohdeyleisön tarpeiden tunnistaminen: mm. "helppokäyttöisyys" toiminta omaksuttavissa osaksi esim. koulujen arkea
- suunnitelmallisuus ja luotettavuus: selkeä käsitys siitä, miksi juuri ko. toiminta järkevää, alkukartoitus, tutkimustietoon nojaaminen

- **Toiminta hankkeen jälkeen**

- henkilöstöresurssi jatkoon toteutukseen suunniteltu ajoissa ennen rahoituksen päättymistä
- päätetty, miten sidotaan osaksi pysyvää toimintaa, velvoittavat yhteistyösopimukset vai poliittisessa päätöksenteossa hyväksyty strategia / ohjelma

Kuntien työn tueksi Lukutaito-ohjelmassa

- Hankekoordinaattoreiden lähiseminaarit (3 krt/vuosi)
- Lukeva kunta -aamukahvit klo 8.30–9.30 ([linkki tapahtumasivulle](#))
 - 9.4. Monikieliset lukutaitotyössä
 - 7.5. Kuntien valmiit lukutaitostrategiat tai -toimenpideohjelmat
 - 4.6. Lasten ja nuorten osallisuus kunnan lukutaitotyössä
- Lukutaitotyön sanasto ([linkki](#)) ja muut materiaalit (www.oph.fi/lukeva-kunta) suomeksi ja ruotsiksi
- Peruskouluille ja varhaiskasvatusyksiköille kunnissa (avoimet)
 - [Lukeva koulu -ohjelma](#) ja [Lukeva varhaiskasvatus -ohjelma](#)
 - Suunnitelmapohjat sekä lukutaitotyötä kartoittavat NMI-mittarit
 - Verkostokirjeet
 - Avoimet koulutukset
 - Materiaalit (omat ja muiden toimijoiden materiaaleista tiedottaminen)

Tulossa Lukutaito-ohjelmassa

- Lukutaito-ohjelma laajenee toiselle asteelle
 - 2026 pilottivuosi, 2027 julkaisu
 - Liity mukaan postituslistalle ja vastaa kyselyyn:
<https://link.webropolsurveys.com/S/0D7E2F3BBC7E09A0>
- Lukutaitostrategian toimeenpanon tilannekatsaus ja vaikuttavuustutkimuksen tuloksia, kesäkuu 2026
- Lukutaitoverkoston tilaisuus 9.6. klo 12–16 (tutkijat, järjestöt, yritykset, organisaatiot) www.oph.fi/lukutaitoverkosto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

Ota yhteyttä: lotta-sofia.larosa@oph.fi